

INDIÁNI V AMERIKE   A. BOBULOVÁ

Ameriku začali osídľovať približne pred 40 000-45 000 rokmi cez Beringov prieliv, Aljašku Aleutské ostrovy, pozdĺž tichomorského pobrežia Severnej Ameriky sa dostali až do najjužnejších častí Južnej Ameriky. Sú to tvorcovia predkolumbovských kultúr.

Názov *Indiáni* vznikol chybné zo španielskeho slova *Indios* (Ind, obyvateľ Indie), ktorý sa rozšíril po objavení Ameriky Španielmi, ktorí sa domnievali, že priplávali do Indie. Názov sa natoľko zažil, že správne označenie Amerindovia sa ešte neujalo ani vo vedeckej literatúre. No vznikol samostatný vedný odbor -amerikanistika resp. indianistika.

Ich strava pozostávala samozrejme z toho, čo sa im podarilo uloviť. Konzumovali ulovené zvieratá, vedeli však zužitkovať takmer každú časť koristi – vnútornosti, kostnú dreň i žľazy. K tomu jedli pestrú zmes obilnín a korenkov, zelené rastliny a ovocie, hlavne to, čo bolo práve dostupné. Indiáni, ak mali príležitosť loviť ryby a získavať potravu z mora, robili tak. Indiánske kmene žijúce vysoko v Andách napríklad pravidelne putovali na pobrežie a venovali sa tu lovu rýb. Všetky indiánske kmene však mali niečo spoločné. Konzumovali prirodzenú stravu, jedlo z prírody. V ich jedálnom lístku nenájdeme žiadne náročne spracovávané zmesi, žiadny biely cukor a tepelne spracované rastlinné oleje.

Típi (tiež **teepee** či **teepee**) sú obydlia Indiánov veľkých pláni a priľahlých oblastí. Je to veľký kužeľový stan, pôvodne vyrábaný z bizónnej kože. Milióny bizónov žijúcich na Veľkých pláňach poskytovali tunajšom indiánom dostatok materiálu na tieto obydlia. Od bežných stanov sa líši aj tým, že uprostred stanu je na zemi vybudované ohnisko, kde môže horieť otvorený oheň. Stany podobného typu sú známe aj mimo Severnej Ameriky, u Eskimákov, obyvateľov Sibíri a Japoncov (zastaralo Laponcov). Od sibírskeho čumu alebo Sámskeho stanu lavuu sa típi líšia konštrukčnými prvkami: je opatrené dymovými chlopňami pre odvod dymu a kužeľ je naklonený tak, že zadná stena je strmšia ako predná. Pôvodný típi bol malý, pretože típi z bizóna koží bol dosť ťažký a pre ťahanie nákladov používali indiáni psi. S príchodom koní a vďaka ľahší plachtoviny získavané obchodom s belochmi mohla vznikáť típi vysoká až 8 alebo 9 metrov.

